

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Projekt dotyczy teorii wyboru w warunkach ryzyka, a w szczególności teorii perspektywy D. Kahnemana i A. Tverskiego oraz aspektów związanych z jej wykorzystaniem w ekonomicznych badaniach empirycznych. Aplikacyjność modelu zależy od jego algorytmizacji. Celem badawczym projektu jest ocena adekwatności algorytmu CPT (*cumulative prospect theory*) do modelowania klasycznej teorii perspektywy. Część algorytmu CPT dotycząca wyceny wartości jest spójna z teorią perspektywy, zatem przedmiotem badania jest w szczególności algorytm wag decyzyjnych. W celu oceny procedury ustalania wag decyzyjnych sformułowano dwa główne problemy badawcze.

Problem 1. Zbadanie wpływu zastosowanego algorytmu wag decyzyjnych na wyniki estymacji modelu dla danych pochodzących z badania eksperymentalnego.

Problem 2. Zbadanie zasadności odrębnej oceny prawdopodobieństw skumulowanych dla zysków i strat.

W Projekcie wykorzystana zostanie metoda eksperymentalna. Przeprowadzone zostaną dwa eksperymenty ekonomiczne z udziałem studentów. Pierwszy dotyczy wyborów wielokrotnych z par loterii. Wyniki eksperymentu analizowane będą przy wykorzystaniu metod ekonometrycznych – metody z efektami losowymi dla wielokrotnych odpowiedzi binarnych.

Drugi eksperyment dotyczyć będzie wyceny subiektywnych prawdopodobieństw, głównie dla loterii ze stratami i loterii mieszanych. Eksperyment składa się z dwóch etapów. Pierwszy etap ma na celu wyznaczenie funkcji ważącej prawdopodobieństwa metodą ekwiwalentu pewności w odniesieniu do loterii mieszanych. Drugi etap eksperymentu opierać się będzie na serii pytań o ocenę szans wystąpienia różnych scenariuszy wydarzeń – związanych z zyskami lub stratami. Respondenci dokonają subiektywnych ocen prawdopodobieństw zdarzeń opisanych za pomocą scenek z różnych obszarów życia – finansów, ubezpieczeń, zdrowia, itp.

Algorytm CPT był dotychczas przedmiotem licznych analiz, lecz zgodnie z wiedzą autorów Projektu, problem badawczy nie był formułowany jak w Projekcie. W dotychczasowych badaniach znaleźć można tezę, że awersja do ryzyka w funkcji wartości jest w relacji wymiennej z optymizmem w funkcji ważącej prawdopodobieństwa, ale nie spotkano się z badaniem dotyczącym wzajemnego kompensowania się efektów odbicia funkcji wartości i algorytmu wag decyzyjnych.

W przypadku pozytywnej weryfikacji hipotez, wyniki projektu mogą mieć wpływ na rozwój dziedziny w zakresie metod modelowania teorii perspektywy. Byłby to argument za odrębnym traktowaniem teorii CPT i tradycyjnej teorii perspektywy oraz za podważeniem wyników dotychczasowych badań deklarujących brak efektu odbicia w ocenie wartości w sytuacji, gdy wyniki analizowane były algorytmem CPT. Mogłyby również otworzyć drzwi do stosowania innych, być może prostszych, algorytmów jako adekwatnie modelujących teorię perspektywy. Takie uproszczenie może przyczynić się do ułatwienia i poszerzenia zakresu stosowania modelowania opartego na teorii perspektywy w dziedzinach ekonomii badanych empirycznie (np. finansach, ubezpieczeniach, itp.).